

Інформаційний аркуш

Управління міграційними процесами та організація міжвідомчої взаємодії з питань інтеграції на території країн-членів Європейського Союзу

корисний досвід для України

Довідково

MIEUX+ залучається до організації низки **заходів по обміну досвідом в рамках спільного проекту з Державною міграційною службою України** (Україна III). Основною метою заходів є ознайомлення зацікавлених сторін в Україні з новими можливостями, а також налагодження обміну досвідом із країнами-членами ЄС у сфері інтеграції шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту.

Цей інформаційний аркуш присвячено питанням управління міграційними процесами, організації міжвідомчої взаємодії та наявного досвіду Естонії, Італії та Чехії. В аркуші подається опис ефективних заходів з інтеграції біженців, шукачів притулку та осіб, які потребують додаткового захисту, а також рекомендації для України.

<https://www.mieux-initiative.eu/en/>

Отриманий досвід

Місцеві органи влади відносять процес інтеграції біженців до пріоритетних питань

Місцеві органи влади повинні відігравати активну роль у задоволенні всіх потреб біженців та шукачів притулку у сфері соціальної інтеграції: починаючи від охорони здоров'я, освіти та соціальних послуг, і завершуючи вивченням мови, заходами культурного посередництва, забезпеченням житлом, а також можливостями працевлаштування та професійної підготовки.

Службовці-помічники повинні відігравати роль наставників по відношенню до біженців

Оптимальним вважається налагодження взаємодії між біженцем та відповідним службовцем-помічником перед вибуттям з центру тимчасового проживання. Службовці-помічники мають пройти належну підготовку з метою ознайомлення із національною системою інтеграції, системою працевлаштування, системою соціального забезпечення, системою медичного обслуговування, системою освіти, системою психологічної допомоги та іншими аспектами інтеграційного супроводження до початку роботи з біженцями. Крім того, зазначені помічники мають допомагати біженцям на етапі налагодження взаємодії із місцевими громадами.

Шукачі притулку мають доступ до інтеграційних програм

Інтеграція – це непростий процес, що може тривати роками. Саме тому необхідно якомога раніше забезпечити відвідування мовних та ознайомчих курсів, не чекаючи на результати розгляду запиту на отримання притулку. Вивчення мови, культури та традицій приймаючої спільноти дозволить прискорити інтеграцію шукачів притулку після надання статусу.

Приймаюча спільнота відіграє важливу роль в інтеграції біженців

Соціальна інтеграція біженців та шукачів притулку – це комплексний процес, який розпочинається одразу по прибутті до країни та має на меті досягнення особистої самостійності. Це потребує залучення зацікавлених сторін з боку державного та приватного секторів, координацію заходів на національному та місцевому рівнях, активну підтримку та інформування приймаючого населення, а також допомогу місцевих громад та соціальну підтримку.

Суб'єкти

Італія

Міністерство внутрішніх справ Італії

Естонія

Міністерство внутрішніх справ Естонії

Чехія

Міністерство внутрішніх справ Чехії

Корисна література

- [Передовий досвід у сфері інтеграції біженців](#)
- [Багатосторонній підхід для підвищення ефективності інтеграційних процесів біженців з категорії студентів](#)
- [Порівняльне дослідження передового досвіду у сфері інтеграції біженців](#)
- [Типовий порядок дій на випадок масової навали мігрантів](#)
- [Рекомендації з управління місцевими проектами у сфері соціальної інтеграції \(італійською мовою\)](#)
- [Інтеграція іноземних громадян у Чехії](#)
- [Інтеграція біженців](#)
- [Підтримка діяльності неурядових організацій у сфері інтеграції біженців](#)
- [Закон про надання міжнародного захисту іноземцям](#)
- [Інтеграція біженців в Естонії](#)

Італія

Багаторівнева та багатостороння взаємодія на підтримку інтеграції біженців та шукачів притулку – досвід Італії

Основні рекомендації для України

Система інтеграції Італії побудована на застосуванні багатосторонніх та багаторівневих підходів, що передбачають запровадження інтеграційного процесу від моменту першого контакту з шукачами притулку та біженцями з метою досягнення їх особистої самостійності. **Основні рекомендації для України з досвіду інтеграційного процесу в Італії:**

- Створення державної системи, що фінансується та управляється державними органами на базі моделі багаторівневого врядування;
- Формування взаємодії між неурядовими організаціями, асоціаціями та волонтерами, що долучаються до функціонування інтеграційної системи;
- Децентралізація заходів з прийому осіб для залучення різних регіонів країни;
- Розробка і просування надійних та взаємопов'язаних місцевих мереж із залученням зацікавлених сторін та пріоритетних партнерів на підтримку успішної реалізації процесів прийому, захисту та подальшої інтеграції відповідних категорій осіб;
- Залучення місцевих установ до мережі проектів з прийому відповідних категорій осіб;
- Розбудова спроможностей місцевих служб на користь усієї спільноти.

Передовий досвід

1. Поліцентрична мережа надавачів послуг

На території Італії створено *поліцентричну мережу надавачів послуг*, що охоплює органи центральної, регіональної та місцевої влади, а також громадські організації та релігійні асоціації, які сприяють та прискорюють інтеграційний процес іноземних громадян, перебуваючих в країні на законних підставах. Багатопрофільні групи застосовують унікальні підходи для реалізації комплексних територіальних проектів з прийому осіб відповідної категорії, за фінансової підтримки і нагляду з боку держави та під керівництвом муніципалітетів. Зазначені проекти не обмежуються забезпеченням продуктами харчування та житлом і, зокрема, передбачають проведення спеціалізованих навчальних курсів та програми наставництва, а також надання допомоги і ознайомчої інформації з метою опрацювання індивідуальних підходів до соціально-економічної адаптації.

2. Основний суб'єкт у сфері інтеграції – Національна координаційна Рада

На базі Міністерства внутрішніх справ Італії створено Національну координаційну раду (Tavolo di Coordinamento Nazionale). Це багатовідомчий орган до складу якого входять представники місцевих та центральних департаментів, що опікуються питаннями інтеграційної та міграційної політик. Основним завданням координаційної ради є управління процесами прийняття та інтеграції мігрантів. У складі Національної координаційної Ради утворено Раду з надання притулку (Tavolo Asilo), що забезпечує участь громадянського суспільства у процесах врядування.

3. Національні плани інтеграції розробляються кожні два роки

Національний план інтеграції розробляється за безпосередньої участі ради, міністерства, регіонів, асоціації муніципалітетів, а також неурядових та міжнародних організацій, кожні два роки та забезпечує сприяння інтеграційного процесу осіб, які потребують міжнародного захисту. В національному плані інтеграції визначаються основні напрямки роботи для забезпечення ефективної інтеграції, зокрема, соціально-економічні аспекти та питання працевлаштування, що передбачають запровадження спеціальних програм, спрямованих на підвищення доступу до працевлаштування, медичних і соціальних послуг, житла, мовної підготовки, освіти та боротьби з дискримінацією.

Естонія

Універсальний підхід до роботи з біженцями та шукачами притулку: досвід Естонії

Основні рекомендації для України

Ефективність багатосторонньої та багаторівневої системи інтеграції в Естонії досягається залученням широкого кола зацікавлених сторін. Задоволення потреб біженців здійснюється за рахунок розвинутої мережі службовців-помічників. **Основні рекомендації для України** з досвіду інтеграційного процесу в Естонії:

- Основна увага співробітництва між різними зацікавленими сторонами має зосереджуватися на створенні основних засад для взаєморозуміння партнерів із різними поглядами;
- Необхідно забезпечити високу якість практичної підготовки та семінарів для співробітників (зокрема, службовців-помічників), що залучаються до надання підтримки біженцям в процесі їх інтеграції.
- Особливу увагу варто зосередити на задоволенні базових потреб шукачів притулку та біженців, до яких відносять освіту, працевлаштування, медичні послуги та соціальну підтримку. Водночас, не менш важливим є проведення мовної підготовки, інтеграційних курсів і факультативних заходів для біженців та приймаючої громади, з огляду на їх важливість для забезпечення ефективної інтеграції.

Передовий досвід

1. Наставники допомагають біженцям в процесі інтеграції

У разі схвалення заяви шукача притулку на отримання відповідного статусу, за такою особою закріплюється наставник. Наставник відповідає за задоволення усіх потреб біженців та сприяє усуванню перешкод на шляху їх інтеграції до приймаючого суспільства. Кожен наставник закріплюється на період до двох років. Вважається, що по завершенні даного періоду, біженці мають навчитися самостійно задовольняти власні потреби. По завершенні періоду наставництва, подальша підтримка біженців може надаватись місцевими муніципалітетами та неурядовими організаціями.

2. Vao Köök (Vao Kitchen)

Vao Kitchen – це фестиваль їжі, який організують біженці в Естонії. Під час фестивалю, кухарі зі складу біженців мають можливість приготувати національні страви та заробити гроші на їх продаж. Проведення фестивалю перетворилося на ефективний інструмент налагодження взаємодії між приймаючими громадами та біженцями в Естонії. До участі у фестивалі Vao Kitchen запрошуються шукачі притулку з пунктів тимчасового розміщення та біженці, яким було надано притулок. В ході фестивалю виникає можливість представити не лише національні блюда, але й культуру та традиції країн походження біженців та шукачів притулку.

3. Відвідування різних регіонів Естонії

Шукачі притулку в Естонії мають можливість відвідати різні регіони країни та ознайомитись із культурою і традиціями приймаючих громад. Подібні відвідування організовується для усіх шукачів притулку, які перебувають в пунктах тимчасового розміщення. Під час проведення відповідних заходів, учасники отримують можливість відвідати історичні пам'ятки та зустрітись із представниками приймаючих громад. Подібна практика набула неабиякого значення для кращого розуміння Естонії та її населення, а також ознайомлення із інтеграційними потребами після отримання статусу шукачами притулку.

Як забезпечити ефективну координацію у сфері інтеграції? Досвід реалізації інтеграційної програми в Чехії

Основні рекомендації для України

Управління інтеграційною програмою Чехії здійснюється Міністерством внутрішніх справ із залученням представників інших міністерств, урядових відомств, неурядових організацій, органів місцевого управління та інших суб'єктів. До переліку основних заходів програми включено мовну підготовку, ознайомчі курси та індивідуальну соціальну підтримку, що дозволяють відповідним особам розпочати інтеграційний процес та отримати допомогу із пошуком житла, працевлаштування, освіти, соціального захисту та охорони здоров'я. Управління у справах об'єктів для біженців та неурядові організації надають професійну соціальну допомогу кожному біженцю. Реалізація державної інтеграційної програми повністю фінансується з державного бюджету.

Основні рекомендації для України з досвіду інтеграційного процесу в Естонії:

- Забезпечення належного фінансування інтеграційних програм та побудова надійного міжвідомчого і багатостороннього співробітництва між міністерствами, відомствами, муніципалітетами, неурядовими організаціями та іншими суб'єктами;
- Застосування індивідуального підходу до кожного біженця на етапі розробки інтеграційних планів;
- Залучення соціальних робітників для супроводження біженців в ході інтеграційного процесу відповідно до положень інтеграційної програми.

Передовий досвід

1. Мережа соціальних робітників

Закріплені за кожним біженцем соціальні робітники об'єднуються у спеціальну мережу, що сприяє обміну знаннями та передовим досвідом. Ця мережа слугує належним доповненням до семінарів, що організуються для соціальних робітників відповідно до національної інтеграційної програми.

2. Індивідуальні інтеграційні плани з урахуванням особливостей кожного біженця

Після отримання відповідного статусу, шукач притулку отримує право скористатися національною інтеграційною програмою. При цьому кожен біженець отримує індивідуальний інтеграційний план із зазначенням усіх наявних послуг та заходів на підтримку власної інтеграції. Кожен план є результатом спільної роботи соціальних робітників та біженців.

3. Робота із підрядниками підвищує якість послуг

Міністерство освіти Чехії відповідає за управління підрядниками, що залучаються до організації мовних та ознайомчих курсів. Співпраця з підрядниками дозволяє залучити додатковий досвід для організації проведення курсів. В даний момент, на території Чехії передбачається можливість відвідування безкоштовних мовних та ознайомчих курсів. Ці курси мають на меті познайомити біженців із суспільством, а також мовою, законодавством та адміністративним устроєм Чехії.